

Список використаних джерел

Langer C. *Urban Identity and Visual Communication: The Role of Branding in City Development*. London: Urban Futures Press, 2016.

Lynch K. *The Image of the City*. Cambridge, MA: MIT Press, 1960.

Nora P. Between Memory and History: Les Lieux de Mémoire // *Representations*. 1989. No. 26. P. 7–24.

Власов В. Г. *Брендинг міського середовища: теорія та практика*. Київ: Центр урбаністичних досліджень, 2019.

Іванченко М. П. Візуальний стиль міста: сучасні підходи до брендування // *Дизайн. Мистецтво. Освіта*. 2021. № 4(18). С. 34–41.

Корокнай К. Є. Сучасні виклики в проектуванні візуальної складової айдентики топонімів України // *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 74. С.

УДК 130.2:[7.01/.09+003.03:008]

Брень Богдана Василівна, магістрантка катедри дизайну
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Лихолат Олена Віталіївна, науковий керівник, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дизайну Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

EXO GESAMTKUNSTWERK: СИНТЕЗ ЛІТЕРАТУРИ ТА ВІЗУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА ЯК ПОШУК ТОТАЛЬНОСТІ

Анотація. У статті розглядається сучасне прагнення митців до синтезу мистецтв, зокрема на прикладі взаємодії літератури та візуальних практик. Досліджується, як пошук нових форм вираження через інтердисциплінарні підходи парадоксально резонує з історичною концепцією «тотального твору мистецтва» (*Gesamtkunstwerk*). Висувається теза, що цей пошук відображає глибинну людську потребу в цілісному, багатовимірному мистецькому досвіді, яка походить від давніх ритуалів.

Ключові слова: синтез мистецтв, міждисциплінарність, література, візуальне мистецтво, *Gesamtkunstwerk*, цілісність.

Вступ.

У сучасній мистецькій практиці все частіше спостерігається розмивання меж між традиційними дисциплінами. Митці активно експериментують на перетині літератури, візуального мистецтва, перформансу, цифрових технологій, бо відчувають, що старих

форм вже не вистачає, щоб показати всю складність нашого світу. Це спонукає до роздумів про саму природу мистецької творчості та її цілі. Дана доповідь розглядає цей інтердисциплінарний пошук не просто як щось нове, а як певне повернення до давнього бажання створити цілісний твір, що колись вилилося в ідею Gesamtkunstwerk. Аналізується, як стосунки між словом та образом сьогодні перетворюються на нові, змішані форми.

Матеріали та методи.

Об'єктом дослідження є явище синтезу мистецтв у сучасній культурі, особливо коли йдеться про літературу та візуальне мистецтво. Предметом дослідження є зв'язки (історичні та ідейні) між тим, як сьогодні митці шукають нові форми, та ідеєю «тотального твору мистецтва» (Gesamtkunstwerk). Дослідження спирається на такі методи: аналіз теорії (праці Е. Бенджамін, С. Корсер, Е. Дісанаяке, С. Брауна), історико-культурний аналіз (концепція Gesamtkunstwerk, ритуали), порівняльний аналіз (зіставлення старих і нових форм синтезу) та аналіз прикладів взаємодії літератури та візуального мистецтва сьогодні.

Результати.

Історично стосунки між літературою та візуальним мистецтвом завжди були непростими: вони впливали одне на одного, але й сперечалися через свої особливості та обмеження [1]. Саме ця напрута підштовхувала до пошуку шляхів «перекладу» з однієї мови мистецтва на іншу та створення змішаних форм. Але бажання вийти за рамки однієї дисципліни і створити щось більш цілісне, що сильніше впливає на людину, йде з давніх-давен.

Еллен Дісанаяке пише про те, що мистецтво з самого початку було способом «робити особливим», і в давніх ритуалах часто поєднувалося все одразу: те, що ми бачимо, чуємо, відчуваємо тілом [3]. Стівен Браун та Еллен Дісанаяке додають, що такий ритуал був ніби першою формою «тотального твору мистецтва», де все працювало разом для сильного колективного переживання [2]. Пізніше концепція Gesamtkunstwerk Піхарда Вагнера була вже чіткою програмою, як подолати роз'єднаність мистецтв і створити універсальний твір.

Сучасні практики на межі літератури і візуалки (текст в інсталяціях, візуальна поезія, цифрове мистецтво, відеоарт) на перший погляд, не схожі на Вагнера чи давні ритуали. Вони бувають уривчастими, іронічними, більше про ідею, ніж про почуття. Але їхня мета – все той же пошук форми, яка б могла виразити те, що не вміщується в рамки одного виду мистецтва. Наприклад, якщо літературний твір має багато деталей, які важко уявити, складні метафори чи багато руху, то часто виникає бажання знайти для нього візуальний відповідник. Просто картинки чи тексту може не вистачити, і тоді митці використовують відео, анімацію чи інсталяції, щоб знайти таку форму, яка краще передасть складність задуму. Бажання вийти за рамки однієї дисципліни характерне для багатьох сучасних мистецьких пошуків.

Виходить цікаваріч: шукаючи нове, часто експериментальне, митці ніби повертаються до давнього бажання створити щось цілісне, що впливає на всі наші почуття. Це не копія старих «тотальних творів», а скоріше відгук, «ехо» глибокої потреби людини у цілісному мистецтві, яке б говорило з нами різними мовами одночасно. Це помітно і в українському мистецтві – від експериментів авангарду на початку ХХ століття до сучасних проєктів, що поєднують різні медіа.

Висновки.

Отже, можна сказати, що сьогоднішні експерименти на межі літератури та візуального мистецтва – це не просто забавки з формою, а ознака глибокого пошуку способів говорити про наш складний світ. Цей пошук, хоч і спрямований у майбутнє,

несподівано нагадує про давню ідею цілісного мистецтва, яка була і в ритуалах, і в концепції Gesamtkunstwerk. Сьогодні синтез мистецтв – це не стільки спроба створити ідеальний універсальний твір, скільки спосіб розширити можливості мистецтва і сильніше впливати на глядача чи читача. Розуміння цього зв'язку між сучасністю та минулим дозволяє краще побачити, чому митці роблять те, що роблять, і наскільки важлива ця міждисциплінарність для культури сьогодні, в тому числі й української.

Список використаних джерел:

Benjamin E., Corser S. Introduction: Conversations and Collaborations. Literature & Aesthetics. Vol. 22, No. 1, June 2012. P. 1-10.

Brown S., Dissanayake E. The Synthesis of the Arts: From Ceremonial Ritual to "Total Work of Art". Evolutionary Studies in Imaginative Culture. Vol. 3, No. 2, Fall 2019. P. 1-19

Dissanayake E. *What Is Art For?* Seattle: University of Washington Press, 1988. 249 с.

Горбачов Д. О. Авангард: Українські художники першої третини ХХ ст. Київ: Мистецтво, 2009.

УДК 378.091.3:7.012-051]:37.091.313

Бровченко Анатолій Іванович, професор кафедри дизайну, кандидат педагогічних наук, доцент Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ

Анотація. *В поданих результатах дослідження, автор тезисно розкриває необхідність змін в підготовці дизайнерів. Він вважає, що перспективним підходом до вирішення цієї проблеми є запровадження трансдисциплінарності в навчання дизайнерів та наводить її переваги.*

Ключові слова: трансдисциплінарність, дизайн-освіта, підходи, складні системи.

У сучасному світі, пронизаному складними соціально-економічними зв'язками, діяльність дизайнера вже давно вийшла далеко за межі естетики, та рік за роком перетворюється на ефективний інструмент вирішення складних соціальних, економічних та екологічних проблем. Традиційно, підготовка дизайнерів зосереджена на навчанні проектуванню, в основі якого знаходяться розрізненні знання, вміння і навички з галузі мистецтва, техніки та технологічних, які виявляються недостатіми для підготовки фахівців, здатних ефективно діяти в умовах сучасних викликів.